

Självständigt arbete (examensarbete), 15 hp, för
Förskollärarytbildning Utbildningsvetenskap
HT 2017

**”När barnen löser sina konflikter själv så
hör man oftast sin egen röst själv”**

- En gruppintervjustudie om förskollärares
uppfattning av konflikthantering i
barngruppen

Ida Svensson och Malin Vallin

Författare

Ida Svensson och Malin Vallin

Titel

"När barnen löser sina konflikter själv så hör man oftast sin egen röst" – En gruppintervjustudie om förskollärares uppfattning av konflikthantering i barngruppen

Handledare

Elisabet Radeklev

Examinator

Adam Droppe

Abstract

Studiens syfte är att undersöka förskollärares uppfattning av konflikthantering i barngruppen. En gruppintervju har genomförts med tre förskollärare från en förskola. Studien har utgått ifrån en kvalitativ forskningsmetod.

Resultatet har analyserats utifrån fenomenografin, som fokuserar på individers olika sätt att uppfatta fenomen de tidigare erfarit.

Resultatet har utifrån frågeställningarna samt syftet delats in i tre olika teman, vilka är konflikter, metod/strategi och förskollärares uppfattning av konflikthantering. Resultatet visade att förskollärarnas syn på konflikthantering ligger till grund för hur de hanterar konfliktsituationer. Grunden för deras uppfattning av konflikthantering är beroende vilka konflikter de tidigare mött som de sedan skapar sig erfarenheter och kunskaper utifrån. Resultatet visade även att förskollärarna var överens om att uppfattningen av konflikthantering var individuell och personlig utifrån deras tidigare erfarenheter och kunskaper. Det framgick även att förskollärarna hade liknande definition av begreppet konflikt men att de aldrig tidigare diskuterat begreppet i arbetslagen. De hade dessutom inte någon uttalad strategi för hantering av konflikter, dock framkom det i gruppintervjun att de använde sig av varierande strategier. Ingen av förskollärarna ger uttryck i gruppintervjun för att de använder sig av förebyggande arbete. Dock framgick det att deras förebyggande arbete var att introducera kommunikation tidigt i barnens liv och att det på så sätt blir ett redskap de kan använda.

Ämnesord

Konflikthantering, konflikt, förskollärare, förskola, uppfattning av konflikthantering.

Förord

Detta examensarbete har gett oss nya insikter och lärdomar. Intresset för ämnet har fördjupats och väckt fler tankar. Genom arbetet har vi fått syn på vilka möjligheter det finns i hantering av konflikter och hur avgörande vår roll är i dessa. Detta tar vi med oss i vår framtida yrkesprofession. Ett stort tack till förskollärarna som tog sig tid och gav oss tillåtelse att intervjua dem. Ett stort tack även till vår handledare Elisabet Radeklev som stöttat oss i processen samt gett oss inspiration och tänkvärda råd. Vi vill tacka våra anhöriga som läst och gett oss feedback under vårt skrivande. Sist vill vi även tacka Högskolan Kristianstad för utbildningens upplägg där vi fått utveckla vårt skrivande genom åren. Detta har medfört att vi känt att vi haft en stabil grund att stå på inför skrivandet av examensarbetet.

Innehåll

1. Inledning.....	5
1.1. Syfte.....	7
1.2. Frågeställningar	7
2. Tidigare forskning	8
2.1. Begreppet konflikt	8
2.1.1. Vår definition av begreppet konflikt	8
2.2. Konflikter.....	8
2.3. Förskollärares förhållningssätt	9
2.4. Kommunikation och aktivt lyssnande	12
2.5. Möjligheter för demokratilärande.....	13
2.6. Teoretisk utgångspunkt.....	14
3. Metod.....	16
3.1. Val av metod.....	16
3.2. Urval	18
3.3. Genomförande	19
3.4. Bearbetning och analys av det insamlade materialet.....	20
3.5. Etiska ställningstagande	20
3.6. Avgränsning.....	21
4. Resultat och analys	22
4.1. Konflikter.....	22
4.2. Metod/strategi vid konflikthantering	24
4.3. Förskollärares uppfattning	26
4.4. Sammanfattande analys	28
5. Diskussion.....	31
5.1. Metoddiskussion.....	33

5.2. Fortsatt forskning.....	35
Referenslista	36
Bilaga 1.....	38
Bilaga 2.....	39
Bilaga 3.....	40

1. Inledning

Konflikter är en del av vardagen och förekommer i förskolan. De är en nödvändighet och inträffar ofta vid osämja mellan barn och barn samt mellan vuxna och barn. Konflikter förekommer i förskolans verksamhet eftersom de dagligen inträffar i barngruppens olika konstellationer. De kan både vara positiva och negativa, Roger Ellmin (2008) anser att de är beroende av hur de hanteras. Sandy Jenkins, Shulamit Ritblatt och Jeffrey S. Mc Donald (2008) har i sin artikel undersökt olika typer av konfliktlösningstrategier som användes i förskolor med barn som var tre till fem år samt om de var effektiva. Forskarna hävdar att förskollärare inom förskolan stöter på konflikter dagligen. Förskollärarens förhållningssätt påverkar barnens attityd och deras positiva attityd kan gynna barnens egen syn på konflikter och vilka möjligheter dessa kan ge.

Karin Utas Carlsson är barnläkare och forskar om lärande. Utas Carlsson (1999) har i sin doktorsavhandling gjort en undersökning som inriktar sig på att förebygga våld och konfliktlösning. Undersökningen gjordes i årskurs fyra till sex där elever, lärare och föräldrar var delaktiga. Forskaren introducerade ett program om konfliktlösning i årskurserna. Resultatet visade att lärare är betydelsefulla för hur barn och elever tar sig an konfliktlösning. Utvecklar lärare färdigheter i detta ökar chansen att barn och elever utvecklar goda förmågor att hantera konflikter. Forskaren menar att det inte räcker med att börja med utvecklingen i skolan, utan att det måste ske tidigare i barnens liv.

Konflikt är enligt oss en krock som ligger till grund för människors olika vilja, intresse och åsikter. Känslor är ofta inblandade när oenighet uppstår mellan människor. Begreppet beskrivs enligt Ellmin (2008) som en störning i en relation eller aktivitet. Verksam personal inom förskolan har ett stort ansvar genom att vara vuxna förebilder för barnen. Barnen behöver få förståelse för det demokratiska samhälle vi lever i och för de rättigheter och skyldigheter vi har. Vuxnas syn på konflikter är därför betydelsefullt inom förskolans verksamhet. Det är förskolans ansvar att ge varje barn möjlighet att utvecklas i hur konflikter kan hanteras (Skolverket, 2016).

Vi har genom våra verksamhetsförlagda utbildningar fått syn på att konflikter ofta uppstår i förskolan. Dessa kan handla om olika ämnen beroende på vilken ålder barnen är i samt var situationen uppstår. Konflikterna kan uppstå både vid på och avklädning, när barnen ska gå till matsalen, när de står i kö för toalettbesök eller när de sitter tillsammans i

samling. Det kan till exempel handla om att två barn vill leka med samma leksak samtidigt, eller att något barn inte får vara med några andra barn i leken. Utifrån detta anser vi att det finns ett behov av kunskap om konflikthantering eftersom ett av våra uppdrag som förskollärare är att ge barnen verktyg till att hantera konflikter. Detta behov har vi fått syn på i tidigare studier inom området där resultatet visat att förskollärarna efterlyser mer utbildning inom konflikthantering. Ilse Hakvoort och Elizabeth Olsson (2014) har i sin artikel undersökt förskollärares definition av det demokratiska uppdraget. De gjorde intervjuer med 10 förskollärare. Genom studien fick de fram resultat på att samtliga förskollärare saknade tillräcklig utbildning för att känna sig bekväma i konfliktsituationer. Forskarna hävdar att förskollärare har behov av mer kunskap inom området för att kunna ta sig an dessa.

Enligt Ellmin (2008) är förskollärares syn av betydelse för hur de tar sig an konfliktsituationer i verksamheten. Vi hävdar därmed att detta ämne är relevant för både förskolan och förskollärare eftersom förskolans vardag präglas av konflikter av olika slag. I förskolans verksamhet förekommer det många varierande viljor och känslor som ska respekteras av alla som rör sig i verksamheten, som personal, barn och föräldrar. Förskolan är en mötesplats för alla dessa individer och därför uppkommer missuppfattningar som kan leda till konflikter. Vi anser att vår studie är relevant då barn får möta konflikter tidigt i deras liv, där de behöver verktyg till att hantera dessa.

Vår studie undersöker förskollärares uppfattning av konflikthantering i barngruppen. Undersökningen genomförs med hjälp av halvstrukturerad gruppintervju med delvis färdiga frågor och delvis spontana frågor som uppkommer under gruppintervjun, med tre förskollärare från en förskola. Vi vill med vår studie bidra till vidare forskning om förskollärares betydelsefulla uppfattning av konflikter och hur viktiga dessa är för barnens framtida hantering av konflikter.

Först presenteras arbetets syfte till följd av dess frågeställningar. Därefter redogör vi för tidigare forskning under rubrikerna begreppet konflikt, konflikter, förskollärares förhållningssätt, kommunikation och aktivt lyssnande samt möjligheter för demokratilärande. Sist i detta kapitel presenterar vi vår teoretiska utgångspunkt vilken är fenomenografi. I kapitel 3 redovisar vi vår valda metod, hur vi gjort vårt urval, genomförandet, bearbetning och analys av det insamlade materialet samt våra etiska ställningstagande. Kapitel 3 avslutas med avgränsning av arbetet. I kapitel 4 redovisar vi

vårt resultat under tre rubriker, konflikter, metod/strategi vid konflikthantering och förskollärares uppfattning med följande analys efter varje resultatrubrik i försök att svara på frågeställningarna. Kapitel 4 avslutas med en sammanfattande analys. I det 5:e och sista kapitlet diskuteras resultatredovisningen och tidigare forskning för att besvara studiens syfte. Kapitlet avslutas med metoddiskussion och fortsatt forskning.

1.1. Syfte

Syftet med denna studie är att undersöka förskollärares uppfattning av konflikthantering i barngruppen.

1.2. Frågeställningar

Utifrån syftet ställs följande frågeställningar:

- Hur definieras begreppet konflikt av förskollärare?
- Vilken uppfattning har förskollärare av strategier i samband med konflikthantering?
- Vilken uppfattning har förskollärare om förebyggande arbete av konflikter?

2. Tidigare forskning

Syftet med denna studie är att undersöka förskollärares uppfattning av konflikthantering i barngruppen. I detta avsnitt presenteras aktuell forskning inom området under rubrikerna begreppet konflikt, konflikter, förskollärares förhållningssätt, kommunikation och aktivt lyssnade samt möjligheter för demokratilärande. Sist redogörs vår teoretiska utgångspunkt till studien. Vi har sökt tidigare forskning genom olika databaser, till exempel swepub, ERIC, summon och libris. Sökningen utgick ifrån begreppen förskollärare, lärare, konflikt, förskola, skola och konflikthantering, dessa skrevs på engelska för att utvidga sökandet. Vi tog även hjälp av sökverkstaden på högskolans bibliotek.

2.1. Begreppet konflikt

Nationalencyklopedin definierar begreppet konflikt som en motsättning som fordrar någon form av lösning. Begreppet härstammar ifrån latinets ”*confli´ctus*” och betyder ”sammanstötning’, ’kollidera’, ’råka i strid’, ’kämpa’” (Nationalencyklopedin, 2017). Ellmin (2008) beskriver konflikt som en oförenlighet mellan parter i en specifik situation. En konflikt uppstår enligt Thomas Jordan (2015) när minst en av parterna uppträder emot den andra partens ställningstagande. Det räcker inte med att parterna har olika synpunkter, utan någon av dem måste försöka övertyga och få den andra att ändra åsikt. ”Konflikt kan generellt definieras som ett tillstånd av motsättning eller sammandrabbning” (Robert Thornberg, 2013).

2.1.1. Vår definition av begreppet konflikt

En konflikt uppstår enligt oss utifrån människors olika vilja, intresse och åsikter. När människor har olika uppfattningar och inte kan komma överens, blir det en konflikt mellan parter. En konflikt behöver enligt oss lösas eller hanteras, dock finns det inte alltid en möjlig lösning utan då hanteras konflikten på bästa sätt.

2.2. Konflikter

Ingela Kolfjord (2009) menar att konflikter uppkommer i de olika kontexterna barn vistas i. Forskaren beskriver vidare att lösningen är beroende av hur konflikten uppstått, vem som är delaktig i den samt vem som kan stödja i hanteringen av den. En konflikt ska inte behandlas enligt Ellmin (2008) som positiv eller negativ, utan är istället beroende av hur

den hanteras. Ilse Hakvoort (2010) hävdar också att konflikter inte ska ses som positiva eller negativa, utan menar att de mer är av en neutral karaktär.

En konflikt uppstår enligt Ilse Hakvoort (2015) då parter är oense av intressen, behov, mål och önskningar. Anette Rosenberg Kimblad (2009) hävdar att konflikter uppstår genom missuppfattning i kommunikationen, då parterna inte lyssnat aktivt på varandra. De borde inte undvikas då de enligt Hakvoort och Olsson (2014) kan fungera som betydelsefulla redskap när det gäller utveckling och lärande av barns demokratiska ställningstagande. Konfliktsituationer kan leda till utvecklandet av att förmedla sina egna tankar, tolkningar och reflektioner över sitt eget samt andras värderingar (Ilse Hakvoort & Birgitta Friberg, 2015). Tas möjligheten bort från människor att hantera konflikter menar Hakvoort (2010) att det finns risk att utvecklandet och lärandet hämmas. Därför hävdar forskaren att de främjar utveckling av lärande om hanteringen sker på ett rätt sätt.

2.3. Förskollärares förhållningssätt

Enligt Ellmin (2008) är förskollärares förhållningssätt och syn på konflikthantering av stor betydelse för hur de tar sig an konflikter i verksamheten. Detta hävdar även Kolfjord (2009) som menar att om grunden läggs tidigt i hur konflikter hanteras påverkar det barnens framtida konfliktlösningsmöjligheter. Forskaren påtalar vidare att olika konflikter möjliggör olika lösningar beroende på konfliktens karaktär. Genom sin doktorsavhandling har Uta Carlsson (1999) kommit fram till att utvecklingen av konfliktlösning behöver ske tidigare i barnens liv, redan i förskolan. Forskaren har upptäckt att eleverna i skolan inte utvecklat tillräckliga färdigheter kring konflikter. Detta anser vi visar på vikten av att möjliggöra lärandesituationer när konflikter uppstår, då dessa förekommer redan i förskoleåldern.

Enligt Birgitta Friberg (2015) gäller det att varje förskollärare utgår ifrån varje enskild konfliktsituation och utifrån den arbetar mot den mest lämpliga hanteringen av just denna konflikt. Detta menar även Thornberg (2013) som hävdar att det gäller för lärare att hantera konflikter som uppstår för stunden. Det ligger i varje förskollärares ansvar att skapa sig väsentlig kompetens för att kunna agera utifrån varje enskild konfliktsituation samt att utifrån den välja den strategi som passar bäst (Friberg, 2015).

Sammanfattningsvis menar vi liksom forskarna att det är av stor vikt att varje förskollärare skapar sig kunskap som leder till bättre handlande i konfliktsituationer då

förskolläraren med fördel kan välja strategi utifrån varje specifik konfliktsituation. Ansvaret som Friberg (2015) talar om anser även Utas Carlsson (1999) som vi tidigare nämnt i inledningen är av stor vikt. Utas Carlsson (1999) menar att lärarens förhållningssätt är väsentligt eftersom det överförs på barnen. Det gäller för varje enskild förskollärare att utveckla sitt tänkande för att kunna agera på ett sätt som gynnar barnen och deras lärande i konfliktsituationer. Syftet med vår studie är att undersöka förskollärares uppfattning av konflikthantering i barngruppen. Vi vill få syn på förskollärares uppfattningar av konflikter som sker i den dagliga verksamheten.

Förskollärare behöver vara mottagliga för nya insikter i hur konflikter hanteras. Finns inte en öppenhet mot dessa, är risken att det hämmar deras egen utveckling. De nya insikterna kan möjliggöra ett lärande som är av positiv karaktär för både förskolläraren och barnen. Om förskolläraren inte är mottaglig för nya insikter kan det även hämma barnens lärande kring konflikter då förskolläraren håller kvar vid sitt inarbetade arbetssätt (Utas Carlsson, 1999). Konflikter är enligt Thornberg (2013) förenade med lärande. Författaren menar att lärarens kompetens inom konflikter och konflikthantering är av stor vikt för att det ska kunna bli ett lärande.

Hakvoort (2010) belyser förskollärares syn på konflikter i förskolan. Synen avspeglar sig på barnen som i sin tur leder till hur de själva hanterar möjliga konflikter i vardagen. Förskollärares tolkning av konfliktsituationer grundar sig i hur de hanterar och möjligen löser konflikter. Enligt nationalencyklopedin (2017) behöver konflikter någon form av lösning. Hakvoort (2010) hävdar vidare att det är av vikt att förskollärare utvecklar färdigheter för hur hantering av konflikter kan ske, detta kan sedan avspeglas på barnen och ge dem byggstenar samt insikter i konflikthantering. Det gäller enligt forskaren att varje förskollärare hittar sin egen roll i konflikthantering samt även vilket förhållningssätt förskolläraren har till konflikter i barngruppen.

Elly Singer och Maritta Hännikäinen (2002) har i sin artikel studerat barns konflikter och lärares interventioner genom videoinspelade sekvenser. Studien genomfördes på holländska och finska förskolor. Enligt forskarna är det viktigt att bekräfta de inblandades känslor i en konflikt och utifrån dessa hantera konflikten med respekt för alla inblandade. Bekräftelsen möjliggör en trygghet hos barnen och gör att de lättare kan respektera varandras känslor och åsikter i den stundande konflikten. Förskollärare har enligt forskarna ett ansvar att stödja barn i deras konflikter. Detta kan ge möjlighet för förståelse

hos barnen om andras åsikter samt hur de kan förhålla sig till liknande situationer i framtiden (Singer & Hännikäinen, 2002). Förutsättningarna för konflikthantering är enligt Thornberg (2013) en god tillit mellan lärare och elever. Finns det en tillit mellan parterna ökar chansen att samspelet fungerar bättre och gynnar hanteringen av konfliktsituationen. Författaren menar att samspelet är beroende av parternas relation till varandra. Om läraren och eleverna har en god relation kan läraren med fördel lättare stötta i hanteringen av konflikten som uppstått.

Elin Michélsen (2005) har fått syn på förskollärares förhållningssätt vid konflikter mellan barn. Om förskollärarna ofta ingriper utan att ge barnen verktyg för hur de själva ska kunna hantera konflikter, leder det enligt forskaren till att barnen söker kontakt med förskollärarna när de hamnat i en konfliktsituation. Utifrån Michélsens (2005) bok har vi fått syn på att förskollärarna är betydelsefulla då de genom sin syn på konflikter kan möjliggöra lärande hos barnen i hantering av dessa. Om barnen inte får verktyg av förskollärarna kan det bli ett hinder för dem i framtiden när de inte har samma stöttning omkring sig som i förskolans verksamhet. Vi anser att barn behöver få ta del av möjliga verktyg för att senare kunna hantera konflikter på egen hand.

Varje förskollärare bör antingen själv eller i arbetslaget ta reda på vilka konflikter som ofta uppstår. Var de uppstår, vad de handlar om och vilka som är inblandade. Det krävs en analys av konfliktsituationerna för att de ska kunna hanteras på bästa möjliga vis. Det är av vikt att förskolläraren kan identifiera varje konflikt och fundera ut vilket sätt den är mest bekväm med och som passar för specifika konfliktsituationer. Det finns olika metoder att använda sig av som förskollärare, till exempel drama och kommunikation. När en konflikt uppstår är det betydelsefullt att förskolläraren gör en tolkning av det som skett och vad konflikten handlar om, beroende på vad konflikten handlar om krävs det olika hanteringsstrategier. I ett senare skede är det viktigt att förskolläraren reflekterar över det som skett samt hur hanteringen av konflikten blev. Reflektionen skapar mer kunskap och utveckling i förskollärarens egen roll vid hantering av konflikter (Hakvoort, 2010).

Hakvoort och Olsson (2014) har gjort en studie som redovisas i en artikel. Studiens syfte var att intervjua 10 svenska lärare om det demokratiska uppdraget. Studien visar att alla lärarna efterlyser kunskap i hur de kan hantera konflikter i förskolans vardag. Lärarna kände inte sig bekväma med att hantera konflikter då de ansåg att de hade tidsbrist

gällande diskussioner med kollegor angående konflikthantering. Om mer reflektionstid hade funnits för lärarna anser forskarna att det möjliggjort reflektioner över deras egna tolkningar av konflikter. Tolkningarna skulle kunna mynna ut i fler bekväma lärare med fler verktyg inom konflikthantering. Forskarna anser att lärare bör utveckla en kunskap i hur de analyserar och kommunicerar i konfliktsituationer, eftersom deras studie visade att lärarna var obekväma i dessa situationer.

Ulrika Larsdotter Bodin (2017) har i sin licentiatavhandling genom Mälardalens högskola tolkat förskollärares beskrivningar av deras eget yrkeskunnande. Resultatet visade att förskollärarna ansåg att de var i behov av mer reflektionstid för att kunna reflektera över deras egen yrkesroll, vilket även Hakvoort och Olssons (2014) studie visade. Förskollärarna ansåg att genom mer reflektionstid kunde de utveckla sitt förhållningssätt och skapa nya tankar om sig själv i sin profession. Enligt forskaren finns det inte en färdig beskrivning av hur en förskollärare ska förhålla sig i relation till varierande situationer. Det gäller för varje förskollärare att hitta sin egen profession och sitt eget förhållningssätt.

2.4. Kommunikation och aktivt lyssnande

Resultatet av Hakvoort och Olssons (2014) studie som tidigare nämnts under rubriken förskollärares förhållningssätt, visar vikten av förskollärares lyhördhet inför alla parter i en konfliktsituation. Förskollärare kan ge barnen verktyg för hur de ska hantera eller eventuellt lösa konflikter. Kommunikation är en viktig beståndsdel i dessa situationer för att konflikten ska hanteras så rättvist som möjligt. Förskollärarna i studien poängterar vikten av att lyssna till varandras åsikter i en konflikt och tillåta att alla kommer till tals samt blir lyssnade på. Genom att förskollärare deltar som medlare i konfliktsituationer och visar på de rättigheter parterna har, kan ett lärande möjliggöras. Lärandet kan i sin tur leda till att de själva hanterar konflikter i framtiden.

Anette Rosenberg Kimblad (2009) har i sin magisteruppsats genom fokusgruppsamtal med två grupper med sex till sju deltagare i varje grupp studerat fritidspedagogers synsätt och kunskap om konflikthantering. Rosenberg Kimblad (2009) undersökte även hur fritidspedagogerna uppfattade och tog sig an de nya kunskaperna samt hur de använde sig av dessa. Aktivt lyssnande är enligt författaren en väsentlig beståndsdel i konflikthantering. Det aktiva lyssnandet är ett bra verktyg för att inte konflikter ska bli allvarligare än vad som är nödvändigt. När aktivt lyssnande används inom konflikten av

deltagarna är strävan att förstå den andres tankar om situationen. Det handlar om att få alla parter att ge sin version samt att alla är intresserade av att förstå varandras versioner. Författaren menar att kommunikation är utgångspunkten till förståelse för varandra. En konfliktsituation kan enligt oss vara präglad av känslor då de inblandade kan ha en stark åsikt för något. När känslor är inblandade kan det vara svårt att ta ett steg tillbaka och aktivt lyssna på den andra parten. Det behövs i dessa situationer stöttning av exempelvis en förskollärare för att barnen ska kunna respektera varandra och varandras åsikter. Barnen behöver verktyg för att kunna hantera detta på egen hand i framtiden. Varje individ har rätt att känna starkt om något men måste samtidigt respektera den andra parten.

2.5. Möjligheter för demokratilärande

Eva Johansson och Anette Emilson (2016) har genomfört en studie på fyra svenska förskolor, där deras intresse var att undersöka vilka konflikter som uppstår i förskolan. Enligt forskarna möjliggör konflikter ett lärande för barnen där de är tvungna att kommunicera för att behålla sin ståndpunkt. Konfliktsituationer kan enligt forskarna möjliggöra ett lärande där barnen lär sig att både vara lyhörda för andras ståndpunkter och samtidigt behålla och argumentera för sin egen.

Hakvoort och Olsson (2014) presenterar i sin artikel resultatet av 10 intervjuer med 10 svenska förskollärare. Resultatet visade att förskollärarna ansåg att det fanns ett samband mellan konflikthantering och demokrati. Resultatet visade även att det är av stor vikt att barn lär sig hantera konflikter demokratiskt. Forskarna menar också att det krävs ett klagörande kring konfliktlösningar kopplat till demokrati. De skriver vidare att konflikthantering och demokrati är betydelsefulla faktorer i barns sociala utveckling.

Katarina Ribaeus (2014) har i sin avhandling studerat förskolans demokratiuppdrag i förskollärares arbete genom gruppintervjuer. Studiens resultat visade att förskollärarna ansåg att de behövde fokusera mer på demokrati i förskolans verksamhet. Förskollärarna vill ge barnen verktyg för att de i framtiden ska ha förståelse för deras eget inflytande i deras liv och samtidigt få en förståelse för allas lika värde. Ytterligare ett resultat visar att förskollärarna upplever det demokratiska arbetet som ett dilemma när de ska tillämpa det i förskolans verksamhet.

Konflikter kan ge möjlighet till lärande om demokratiska färdigheter. I en konflikt finns det möjlighet för utövande av kritisk reflektion där deltagarna behöver tolerera och respektera motpartens åsikt. Hakvoort och Olssons (2014) studie visar att förskollärare upplever svårigheter med att koppla samman konflikter med utövande av demokrati. Ingela Kolfjord (2009), universitetslektor i sociologi har diskuterat konflikter, känslor och jämställdhetsfarenheter. I forskarens studie har det framkommit att medling är en lämplig metod vid konflikter mellan barn. Medlingen kan potentiellt utöka barnens förståelse för varandra som kan mynna ut i en demokratisk färdighet. Thornberg (2013) talar också om utveckling av färdigheter, dessa är enligt författaren betydelsefulla i konfliktsituationer. Det handlar om att barnen ska lära sig att respektera varandra, se varandras lika värde och ha förståelse för varandra, både när det gäller olikheter och likheter. När barnen hamnar i en konflikt behöver de redskap för att kunna förstå varandras olika tankar och åsikter trots att de inte har samma mål. Läraren är enligt författaren viktig i barns utvecklande av dessa färdigheter. Läraren kan i stöttningen av konflikter skapa förståelse för barnen om deras olika mål, men även förklara att det är tillåtet att tycka olika. Dock måste läraren möjliggöra en förståelse hos barnen så att de respekterar varandras olika åsikter.

Detta avsnitt har haft som syfte att placera vår studie i ett forskningsfält, genom att lyfta fram förskollärares förhållningssätt, konflikter, kommunikation och aktivt lyssnande samt möjligheter för demokratilärande. Det som skiljer vår studie åt från ovan nämnda tidigare forskning, är att vi använt oss av gruppintervju med en fiktiv konfliktsituation som stimuli i introduktionen av denna. Syftet med detta var att få igång respondenternas tankar och att öppna upp till diskussion. I vår studie är vi endast intresserade av vad respondenterna säger att de gör samt deras uppfattning av konflikthantering. Vårt fokus har inte varit att observera hur förskollärarna faktiskt gör.

2.6. Teoretisk utgångspunkt

Vårt syfte är att undersöka förskollärares uppfattning av konflikthantering i barngruppen vilket har sin utgångspunkt i fenomenografin. Detta för att vi är intresserade av individers uppfattning och sätt att erfara fenomen. Fenomenografin fokuserar på individers olika sätt att uppfatta fenomen som de erfarit. Hur erfandet tolkas är beroende av den enskildes tidigare erfarenheter i sitt liv. Fenomenografins grund är enligt Lars Owe Dahlgren och

Kristina Johansson (2015) bäst lämpad när syftet är att tolka individers tankar om fenomen i deras omgivning.

Enligt Ference Marton och Shirley Booth (2000) agerar individer utifrån den uppfattning de har i sitt liv och kan endast erfara det på ett sätt utifrån uppfattningen. När individen erfår något nytt fenomen relaterar den till något den tidigare erfarit och sätter sedan samman nya fenomenet i relation till tidigare erfandet. Detta sker för att individen ska kunna skapa sig en förståelse för det nya fenomenet. Det skapas ett specifikt samband mellan individens tidigare erfande och det nya fenomenet. Detta specifika samband är en förutsättning för hur den enskilde individen uppfattar och erfår omvärlden. Individer uppfattar fenomen på varierande sätt med utgångspunkt i deras tidigare erfande. Det finns dock inte överflöd av olika uppfattningar om samma fenomen.

Fenomenografin handlar om att sätta sig in i respondenternas perspektiv, tolka samt förstå deras uppfattning av fenomen i omvärlden. Det gäller för oss att försöka se det ur respondenternas perspektiv och att analysera deras uppfattningar av studiens syfte.

Detta avsnitt är av stor vikt och ett synsätt vi kommer använda oss av när vi tolkar förskolläraernas uppfattning av konflikthantering i barngruppen. I nästa avsnitt förklarar och motiverar vi våra metodval till studien, vilka etiska överväganden som gjorts samt hur studien genomförts.

3. Metod

I följande avsnitt beskrivs valet av metod, både för- och nackdelar med urvalet, ljudupptagning samt kvalitativ metod diskuteras. Studiens genomförande redogörs och de etiska ställningstagandena diskuteras.

3.1. Val av metod

Vår studie bygger på en kvalitativ metod. Genom en kvalitativ metod får forskaren möjlighet till större närhet till den eller de som studeras (Idar Magne Holme & Bernt Krohn Solvang, 1997). Vi har valt respondenterna ur ett bekvämlighetsurval därför vi anser att det är en fördel för oss om vi har tidigare relation till respondenterna, då det finns en möjlighet till att de är mer öppna. Holme och Solvang (1997) beskriver att styrkan med denna metod är att det liknar vardagliga samtal. Martyn Denscombe (2009) problematiserar dock intervju som metod eftersom det krävs mer kunskap än bara vardagliga samtal. Detta måste vi tänka på när vi ska förbereda oss inför gruppintervjun. Vi kommer att testa intervjufrågorna före för att stärka oss själva i rollen som intervjuare samt även för att se om frågorna är lättförståeliga. Detta kommer vi göra genom att ställa frågorna till andra förskollärare innan själva gruppintervjun. Vi hävdar att gruppintervju är den bästa metoden för vår studie eftersom vi är intresserade av förskollärares uppfattning av konflikthantering. Genom denna metod påstår vi att situationen blir mer likt ett vardagligt samtal mellan både oss och respondenterna. Detta menar även Holme och Solvang (1997) som förespråkar gruppintervju när syftet är att få ett mer socialt samspel mellan parterna. Vi menar att gruppintervju är till fördel för vår studie, då vi anser att vi kan få ut mer än om vi skulle intervjuat respondenterna enskilt eftersom vi börjar med en fiktiv konfliktsituation som respondenterna förväntas diskutera. Konfliktsituationen ger respondenterna möjlighet att upptäcka sina egna samt varandras tankar och uppfattningar samt får genom dessa ta del av olika perspektiv.

Vi kommer att delta i gruppintervjun genom bekräftande av respondenternas svar och genom följdfrågor när det behövs ett förtydligande. Gruppintervjun kommer att introduceras med en konfliktsituation där respondenterna tillsammans kan resonera och diskutera kring situationen. Konfliktsituationen sätter igång diskussionen samt tankarna hos respondenterna. Att använda sig av detta i början av en gruppintervju benämner Denscombe (2009) som ett bra stimulus. Respondenterna riktas mot det tänkta syftet med

intervjun samt att intervjun snabbt tar form när respondenterna ges möjlighet att diskutera någon specifik situation. Vi vill genom konfliktsituationen rikta respondenterna in på ämnet och syftet med studien för att få dem att fokusera på deras uppfattning av konflikthantering.

Gruppintervjun var halvstrukturerad, vilket innebär både planerade och spontana frågor som berörde ämnet. Frågorna var öppna för att respondenterna skulle kunna utveckla sina svar och för att vi skulle kunna få innehållsrika svar, vilket styrks av Denscombe (2009). Dahlgren och Johansson (2015) hävdar att det är av stor vikt att svaren blir innehållsrika i en intervju, detta kan ske enligt forskarna genom följdfrågor som vidareutvecklar respondenternas svar. Vi anser att halvstrukturerad intervju är till vår fördel då vi vill att respondenterna ska kunna diskutera med varandra samt att vi som forskare ska kunna följa upp med frågor utifrån respondenternas tankar. Vi använde oss av planerade och spontana frågor beroende på hur diskussionen utvecklades. I en gruppintervju får respondenterna ta del av varandras åsikter och kan genom detta uttrycka sig på ett sätt som de inte hade gjort i en enskild intervju (Denscombe, 2009).

Gruppintervjun spelades in med ljudupptagning. Vi valde ljudupptagning därför att vi ansåg att vi kunde koncentrera oss på det verbala i gruppintervjun istället för att behöva fokusera på att skriva ner allt som sades. Detta belyser Denscombe (2009) som en fördel. Ljudupptagningen är permanent och möjliggör andra forskares kontroll av den insamlade datan (Denscombe, 2009). En nackdel med ljudupptagning är att de studerandes kroppsspråk inte synliggörs i dokumentationen av intervjun (Holme & Solvang, 1997). Denna nackdel påtalar även Denscombe (2009). Syftet med vår studie är inte att studera respondenternas kroppsspråk, utan det är vad de uttrycker verbalt. Användning av fältanteckningar kan komplettera ljudupptagningar när det gäller den icke-verbala kommunikationen så som kroppsspråk och ansiktsuttryck (Denscombe, 2009). Syftet med vår studie är att undersöka förskollärares uppfattning av konflikthantering i barngruppen, därför ansåg vi att vi inte behövde använda oss av fältanteckningar då vi endast var intresserade av deras åsikter och tankar. Vi ansåg att ljudupptagning var en god möjlighet för insamling av materialet där vi fick fram det fullständiga samtalet i efterhand. Ljudupptagningen var också en fördel då vi inte behövde fokusera på att anteckna allt som sades utan kunde istället fokusera på samtalets kvalitet. All data bearbetades genom transkribering av inspelat material. Utifrån det insamlade materialet gjordes en

bearbetning och tolkning för att få reda på resultatet av studien. Gruppintervjun varade i cirka 45 minuter. Respondenterna benämns med fiktiva namn i resultatdelen, detta för att skydda deras identitet.

3.2. Urval

Studien inriktar sig på förskollärare som är verksamma i förskolan. Vi valde att genomföra studien ur ett bekvämlighetsurval på en förskola som vi tidigare haft kontakt med. Detta val gjordes på grund av tidsaspekten för examensarbetet. Tiden begränsade oss och därför hade vi inte möjlighet att leta efter fler intresserade förskollärare som kunde delta i studien. Bekvämlighetsurval används enligt Denscombe (2009) på grund av olika faktorer så som brist på tid och pengar. Det är tre förskollärare som intervjuades. Dessa tre valdes utifrån vårt kontaktnät. Vi valde förskollärare från samma förskola på grund av att det inte ska behöva ta upp för mycket av deras arbetstid. Vi ansåg att det hade blivit svårt att välja förskollärare från olika förskolor då de ska behöva lägga tid på resor till en gemensam plats för gruppintervjun. Det kan vara svårt att få tag på förskollärare som vill delta i studier och på grund av tidsbegränsningen kan vi inte ha för lång restid. Denscombe (2009) talar om ett medvetet urval där personerna som ska intervjuas väljs utifrån att de har något speciellt att bidra med eller har en särskild position. Detta medvetna urval beskriver också Holme och Solvang (1997). Vi valde därför att intervju respondenterna med samma profession och som har samma uppdrag utifrån förskolans läroplan (Skolverket, 2016).

Vi ansåg att det var en fördel när vi tidigare haft kontakt med förskollärarna vid användandet av gruppintervju som metod. Holme och Solvang (1997) skriver att om forskaren lyssnar och är genuint intresserad av respondenten byggs det upp en relation mellan parterna som kan utmynnas i en tillit. Denna tillit kan utveckla intervjun till en process präglad av engagemang och ny kunskap (Holme & Solvang, 1997). Vi hävdar även att det kan vara en fördel att förskollärarna känner varandra, då samtalen i gruppintervjun inte behöver hämmas av att de inte har någon tidigare koppling till varandra. Gruppintervjun kan ta vid snabbare då det inte behövs någon presentation av respondenterna samt även att samtalet kan löpa på från början då de är bekväma i varandras sällskap. Stimulus är något som Denscombe (2009) trycker på i en gruppintervju. Författaren menar att en gemensam erfarenhet eller samma profession kan gynna gruppintervjun. Därför valde vi att endast intervju förskollärare eftersom de har

samma profession. Detta ansåg vi kunde gynna gruppintervjun eftersom förskollärare har samma uppdrag utifrån förskolans läroplan.

Förskollärarna i vår studie arbetar på samma förskola men på olika avdelningar med olika åldrar. Dessutom har förskollärarna varierande arbetslivserfarenheter inom yrket och varierande åldrar. En av förskollärarna är i 50-årsåldern och har genomgått sin tvååriga utbildning på 1980-talet, de andra två förskollärarna är i 40-årsåldern och har genomgått sin utbildning på 2000-talet och 2010-talet.

3.3. Genomförande

Förskolechefen kontaktades på den berörda förskolan. Förskolechefen gav sitt samtycke så att vi kunde ta vidare kontakt med förskollärarna på förskolan. Förskolechefen fick även ta del av missivbrevet som förskollärarna skulle godkänna före sin medverkan i studien. Ett besök på förskolan gjordes för att fråga förskollärarna om medverkan i studien och även för att första mötet inte skulle vara vid intervjutillfället. Detta gjordes för att vi från början ville skapa en tillit och ett förtroende mellan oss och respondenterna. Tilliten kan skapa fler möjligheter i gruppintervjun då respondenterna har en relation till varandra, detta kan leda till mer öppna och ärliga diskussioner (Denscombe, 2009). Innan gruppintervjun genomfördes testades frågorna på andra förskollärare för att få syn på om frågorna var tydliga och lättförståeliga.

Gruppintervjun introducerades genom en fiktiv konfliktsituation som respondenterna fick förhålla sig till. Därefter nyttjades halvstrukturerade intervjufrågor och följdfrågor på respondenternas svar.

Gruppintervjun spelades in genom ljudupptagning för att vi skulle kunna koncentrera oss på diskussionen samt för att efteråt även kunna gå tillbaka och lyssna på gruppintervjun igen. Det finns en risk att respondenterna blir hämmade i samtalet på grund av ljudupptagning, dock skriver Denscombe (2009) att de blir mer avslappnade efter en tids samtalande. Innan gruppintervjun började diskuterades det allmänt om respondenternas förskola samt andra samtalsämnen som dök upp ifrån respondenternas intresse. Detta samtal spelades inte in för att vi ville få respondenterna mer avslappnade innan ljudupptagningen och gruppintervjun påbörjades. Anledningen till valet av ljudupptagning istället för videoinspelning var att videoinspelning kunde ha en mer störande effekt, vilket Denscombe (2009) påpekar. Enligt författaren (2009) är

ljudupptagning fullt tillräcklig för insamling av studiens syfte. Fokus i vår studie var på det som respondenterna sade i gruppintervjun och inte på deras kroppsspråk.

3.4. Bearbetning och analys av det insamlade materialet

Efter gruppintervjun transkriberades det insamlade materialet. En av oss spolade fram och tillbaka medan den andra skrev ner respondenternas åsikter på datorn. Åsikterna är beskrivna i sifferordning för att underlätta för oss själva, vilket kommer synas när vi skriver citat ur gruppintervjun i resultatdelen. Under transkriberingen synliggjordes respondenternas åsikter ännu tydligare. När transkriberingen var gjord skrevs papperna ut och lästes igenom flertalet gånger. Efter läsningen kom vi fram till ett möjligt tema, vilket var konflikter. Respondenterna markerades sedan med olika färger och därefter klipptes deras åsikter ut som passade ihop med det tema vi kommit fram till. Under denna process synliggjordes ytterligare två teman, vilka var metod/strategi vid konflikthantering och förskollärares uppfattning, som vi sedan gjorde samma sak med. Denna process var viktig för oss då respondenternas betydelsefulla tankar synliggjordes inför analysering av dessa.

3.5. Etiska ställningstagande

Respondenterna i studien informerades om forskningens syfte, att de är anonyma samt att uppgifterna inte kommer att användas i annat syfte än till forskningen. Respondenterna informerades även om att de närsomhelst under studien kunde avsluta sin medverkan. Varje deltagare ska ge sitt samtycke till studien innan ett samarbete kan inledas med respondenterna (Vetenskapsrådet, 2002). Det är forskarens ansvar att upplysa respondenterna om rättigheterna, det vill säga frivilligheten att delta, hur och vem som kommer ta del av informationen samt även att de själva kan välja vilken information som ska lämnas ut (Holme & Solvang, 1997). Enligt Denscombe (2009) ska forskare arbeta på ett sanningsenligt sätt och ta hänsyn till deltagarnas integritet. Detta hävdar även Holme och Solvang (1997) som skriver att respondenter kan bli placerade i en pressad situation. Där av menar författarna att respondenternas integritet ska skyddas. Respondenternas integritet skyddades genom att anonymisera deras och förskolans namn. Informationen kan kompletteras enligt Annica Löfdahl (2014) med en skriftlig upplysning om respondenternas rättigheter under studien. I informationsbladet bör det finnas med en kort bakgrund om syftet med studien, vad som förväntas av respondenterna

exempelvis intervjuer samt att resultatet kommer att endast hanteras av forskarna för att skydda de studerandes integritet (Löfdahl, 2014). Vi kontaktade först förskolechefen och fick samtycke till att vidare kontakta förskolan och respondenterna. Vid vårt första besök på förskolan fick respondenterna även information om studien muntligt. Respondenterna fick sedan läsa igenom ett missivbrev där all information om studien fanns med samt deras rättigheter och att deras integritet skyddas genom anonymitet. Möjligheten av en egen bedömning av medverkandet gavs på så vis två gånger.

3.6. Avgränsning

Konflikthantering handlar om många saker och kan studeras på många varierande vis. Vi valde medvetet att enbart fokusera på vad förskolläraernas uppfattning var av konflikthantering. Detta val gjordes för att avgränsa studien då vi annars även hade kunnat fokusera på vad de gjorde i dessa situationer. Dock hade det blivit för mycket att analysera och därför valde vi att enbart fokusera på vad de sade att deras uppfattning var.

I kommande avsnitt presenteras resultatet. Resultatet analyseras efter varje tema men även genom en sammanfattande analys.

4. Resultat och analys

I detta avsnitt presenteras och analyseras studiens resultat utifrån studiens syfte som är att undersöka förskollärares uppfattning av konflikthantering i barngruppen samt frågeställningarna, vilka är hur förskollärarna definierar begreppet konflikt, vilken syn de har på strategier i samband med konflikthantering samt vilken syn de har på förebyggande arbete i samband med konflikthantering. Resultatet är indelat i tre olika teman, vilka är konflikter, metod/strategi vid konflikthantering och förskollärares uppfattning utifrån gruppintervjun med tre förskollärare. Dessa tema synliggjordes under bearbetningen av det insamlade materialet. Avsnittet avslutas med en sammanfattande analys av resultatet. Några av citaten har skrivits om med bättre språk för att resultatet ska vara mer lättöläst. Vi har använt oss av rubriker utifrån våra frågeställningar samt vårt syfte.

4.1. Konflikter

Gruppintervjun visade att förskollärarna inte tidigare diskuterat vad en konflikt är i arbetslaget, men under intervjuns gång fick vi reda på vad förskollärarna menade att en konflikt var för något. De ansåg att en konflikt är när parter har olika åsikter, önsknings samt olika tankar. Det kan även vara när parterna behöver stöd av en vuxen i hanteringen.

50 Lisa: Det är liksom när det går i lås.

En förskollärare menade att en konflikt är när något inte är lösbart, för om det är lösbart ansåg förskolläraren att det endast är en argumentation. Förskollärarna diskuterade dock olika slags konflikter när de uppstod inom verksamheten, hur de kunde lösa dem. Detta diskuterade de när de visste att specifika barn ofta kom i konflikt med varandra, då lyftes det i arbetslaget och hur de kunde stötta barnen i dessa situationer. Förskollärarna beskrev att konflikter kan uppstå mer eller mindre beroende på varierande orsaker. Det kan till exempel bero på att ett barn mår sämre under en period. Detta menar förskollärarna är viktigt att ta upp och att stötta barnet i, innan konflikterna blir mer omfattande.

Förskollärarna ansåg att konflikter leder till utveckling på många olika plan för barnen.

142 Lisa: Det är ju både grupputveckling, individutveckling, samhällsutveckling. Alltså allting bygger ju på konflikter.

Förskollärarna visade i gruppintervjun att de ansåg att konflikter är en del av barns vardagliga liv. En förskollärare ansåg att konflikter är en del av det sociala samspelet.

Samma förskollärare sa att det sker en utveckling hos barnen när de hamnar i konflikter. En annan förskollärare hävdade att konflikter är nödvändiga.

131 Stina: Positiva så länge de inte är fysiska, jag tycker det är bra med konflikter för man kan inte kunna nånting om man inte tränar det.

Alla förskollärarna var överens om att konflikter är positiva förutsatt att de inte eskalerar och övergår till fysiskt våld. När barn inte har det verbala språket kan det ofta uppstå situationer där de tar till andra medel för att få sin vilja igenom. Förskollärarna talar om att detta oftast sker på småbarnsavdelningen där det är fler barn som ännu inte utvecklat det verbala språket. Dessa situationer anser en förskollärare är en icke verbal konflikt.

Två av förskollärarna ansåg att konflikter handlar om att ge varandra respekt och att vi lever i ett samhälle där vi måste förhålla oss till varandra. Även om parterna inte kommer överens måste det ändå finnas en ömsesidig respekt.

143 Anna: [...] Men man måste ju ändå respektera varandra.

144 Stina: Acceptera varandras närvaro.

Två av förskollärarna var helt överens om att barnen behöver vägledning för att kunna bli demokratiska samhällsmedborgare. Barnen behöver verktyg för hur det fungerar i samhället och att det inte går att slå en person så att den ändrar åsikt till det du själv anser är bäst. Den ena förskolläraren talar om att konflikter handlar om demokrati. Förskolläraren poängterade vikten av att acceptera varandras åsikter samt att parterna inte behöver hålla med varandra.

Utifrån vår tolkning har förskollärarna inte definierat begreppet konflikt varken för sig själva eller i arbetslagen. Gruppintervjun visade att de har olika tankar om begreppet men att dessa ändå är ganska lika varandra. Vi tolkar det som att deras tankar om begreppet handlar överlag om något som är svårare att lösa eller hantera. En förskollärare hävdade dock att konflikter endast är något som inte är lösbart, för om det är lösbart ansåg förskolläraren att det endast är en argumentation. Detta anser vi har till stor del att göra med förskollärarens uppfattning av konflikter. Vi utläser det som att förskollärarens uppfattning är att det inte behöver utvecklas till en konflikt utan att det oftast stannar i en argumentation. Detta kan tolkas som att inte lika stor vikt läggs på när det endast är en argumentation, eftersom detta inte är lika omfattande som en konflikt. En annan förskollärare ansåg att det behövdes support av en vuxen för att stödja barnen i dessa

situationer. Vi tolkar detta som att förskolläraren anser att konflikter är något stort som barnen inte själva kan lösa, för om de kan lösa det själv har det inte uppstått en konflikt. Dessa två förskollärare har enligt vår tolkning liknande uppfattning av konflikter då de båda anser att det är något mer omfattande än endast en argumentation.

4.2. Metod/strategi vid konflikthantering

Förskollärarna ansåg att de inte använde sig av någon specifik strategi vid konfliktsituationer. Dock fick vi under gruppintervjun reda på att de använde sig av olika strategier beroende på situationen. En förskollärare ansåg att förhandling var en god strategi. En annan förskollärare ansåg att det handlade om ett givande och tagande.

25 Stina: Jag kör ju gärna förhandling. Jag tycker förhandla är bra, det är en bra förmåga att ha med sig i livet. Att förhandla sig till mer lera är bättre metod än att slå eller att ta lera.

Förskollärarna är överens om att förhandling är en god strategi. Det handlar enligt dem om att göra alla parter nöjda, går inte det får någon av parterna acceptera att det är så denna gång. Förskollärarna inser under gruppintervjun att deras strategi möjligen är användning av dialog. De ansåg att de samtalar både med barnen och barnen med varandra när en konflikt uppstått och utifrån den samtalar sig fram till en möjlig lösning.

16 Stina: Bena upp det. Vad bråkar ni om? Leran. Vad är det för problem med leran? Så benar man upp det tills man kommer till kärnan.

En förskollärare hävdade att samtalet bör ske från början i barnens liv så att de tidigt lär sig hur viktigt det är att kommunicera för att kunna förstå varandra samt sätta sig in i andras situationer.

En förskollärare beskriver arbetssättet de har på sin avdelning där de är sammanspelta när det handlar om specifika barn som är i behov av mer stöttning för att kunna komma överens. Förskolläraren talar om att de andra pedagogerna får ett större ansvar för resterande barngruppen under den tiden eftersom förskolläraren endast fokuserar på situationen mellan dessa barn. Det kan till exempel handla om att spela ett spel och det får då ta den tid det tar. Rollen för förskolläraren blir då att medla mellan barnen, så de får stöttning i att respektera varandra och möjligen få dem att samarbeta. Denna strategi menar förskolläraren är utvecklande för barnen då de utmanas i att acceptera varandras

närvaro samt att strategin utmanar deras turtagningsförmåga. Situationen kan enligt förskolläraren motverka en möjlig konflikt.

En av förskollärarna pekar på tidsbristen som ofta finns inom verksamheten, till att kunna sätta sig ner själv med några barn och spela ett spel. Förskolläraren beskriver att det i vissa avseenden endast finns tid för att åtskilja barn som är uppe i en konflikt. Denna strategi beskriver förskolläraren som nödvändig för stunden men inte att rekommendera i längden. Ytterligare en strategi som förskollärarna använde sig av uppkom under gruppintervjun, den handlade om att använda sitt kroppsspråk. Det första barnen lärde sig var att sätta upp handen framför sig med handflatan framåt för att visa att någon gått för långt och måste genast sluta. Barnen kan från början lära sig att använda tecken som kommunikation, speciellt barn som inte har det verbala språket. Förskollärarna talar om fördelarna med teckenspråk då det tydligt visar vad som menas.

257 Anna: Jag kan ju stå tio meter bort och säga sluta, då behöver man inte skrika. Då säger man sluta och gör tecknet.

Sammanfattningsvis är teckenspråk ett bra stöd för både förskollärare och barn i kommunikation vid konfliktsituationer med varandra.

Utifrån gruppintervjun har vi sett att förskollärarna ansåg att de inte hade någon specifik metod eller strategi vid hantering av konflikter. Dock har det framkommit att de använder varierande strategier, som till exempel förhandling, dialog, teckenspråk, ett givande och tagande och att sammansätta barn som inte är synkade. Det framgick även att de använde sig av en nödvändig strategi i form av att sära på barn som hamnat i en fysisk konflikt. Denna strategi var inte enligt förskollärarna användbar i längden då de ansåg att den endast skulle användas vid akuta och mer specifika konflikter. Det kan i akuta situationer vara nödvändigt då det oftast behövs en snabb lösning eller avledning från konflikten. Dock utvecklar inte detta barns egen konflikthanteringsförmåga då de inte utmanas i hur hanteringen möjligen kan genomföras. Det gäller att läsa av konfliktsituationen och utifrån denna hantera konflikten med den strategi som är mest lämplig.

Hanteringen av konflikten är beroende av vem som är delaktig i den och vilken förskollärare som är närvarande. Här gör vi tolkningen av att varje konfliktsituation är beroende av förskollärarens uppfattning av konflikthantering. En förskollärare visar sin uppfattning av strategier tydligt. Förskolläraren använder sig av en strategi där barn som lätt hamnar i konflikt med varandra sammanförs.

Ingen av förskollärarna ger uttryck för att de använder sig av förebyggande arbete. Dock kan vi tolka det som att deras förebyggande arbete är att introducera kommunikation tidigt i barnens liv och att det på så sätt blir ett redskap de kan använda. Vi tolkar det som att förskollärarna menar att dialog är det viktigaste redskapet vid hantering av konflikter. En av förskollärarna talar om dialoger och att dessa ständigt sker mellan både barn och vuxna samt mellan barn och barn. Vi utläser det som att om barnen får lära sig att kommunicera på ett tidigt stadie kan de i framtiden ha med sig hur de kan kommunicera vid varierande situationer, till exempel konfliktsituationer. Med detta menar vi hur barnen ska kunna ge uttryck för sin talan så att andra parter förstår vad de menar när de på något sätt uttrycker sig. Förskollärarna ger uttryck för att kommunikation inte endast handlar om det verbala språket. De talar även om tecken- och kroppsspråk. Vi anser att förskollärarna ger uttryck för att de tidigt i barnens liv introducerar teckenspråk, då det är ett bra kompletterande redskap. Teckenspråk kan fungera som ett redskap innan barnen har det verbala språket men även som förstärkning till det verbala. Vi utläser detta som ytterligare ett förebyggande arbete där förskollärarna introducerar ett stöd i kommunikation vid exempelvis konflikter.

4.3. Förskollärares uppfattning

Förskollärarna är tydliga med att miljön är betydelsefull när det gäller konflikter. De beskriver att det är deras ansvar att bygga upp miljön så den blir så optimal som möjligt. När miljön inte är bra planerad anser en förskollärare att det är som att släcka bränder då det ofta sker många konflikter samtidigt. En annan förskollärare talar om individens dagsform och att den kan spela roll, dock är den inte helt avgörande. När det är många barn i samma rum och när förskollärarna har andra fokus samtidigt, till exempel när barnen strömmar in med sina föräldrar under morgonen och förmiddagen uppstår det enligt två förskollärare fler konflikter.

Förskollärarna är väl medvetna om deras utsagda problem vid lämning på morgonen. De verkar fundera mycket på hur detta ska kunna lösas men verkar inte tagit upp det i arbetslaget. En förskollärare anser att det är av stor vikt att vara närvarande i barngruppen. Förskolläraren menar att om förskollärare är närvarande upptäcker de olika dilemman på ett tidigare stadie, innan konflikten blir större än den behöver bli. På detta vis får förskolläraren en förståelse för vad som orsakat konflikten och kan därmed lättare stötta

i hanteringen av den. En annan förskollärare anser att konflikter ofta uppstår när personalen ska på lunchrast och det då blir färre personal under en tid i barngruppen.

Alla förskollärare är överens om att det finns mer utrymme för konflikter när personal är på rast.

105 Lisa: Det är lite som rast situationen på eftermiddagen, fokus går på något annat och då syns det på andra ställen.

106 Anna: Ja exakt. Det är väldigt tydligt faktiskt.

107 Lisa: När man har två ögon mindre då finns det utrymme.

Två av förskollärarna hävdar att deras roll i konfliktsituationer är att på avstånd bedöma om de måste ingripa eller inte. Denna bedömning ligger till grund för förskollärares profession som präglas av deras erfarenheter samt kompetens. En förskollärare beskriver bedömningen som ett lyssnande och medlande. Ibland behövs medlandet och ibland inte då barnen själva är benägna att hantera eller lösa konflikten. En annan förskollärare anser att det är förskollärares ansvar att ge barnen redskap för hur de kan hantera konflikter.

117 Stina: Ge barnen redskap för att hantera sin konflikt själv, jag tänker att de behöver skinn på näsan för att kunna överleva på skolgården där det endast är en vuxen som går på asfalten, den kryper inte runt i buskarna där saker och ting händer.

Samma förskollärare beskriver vidare att målet är att barnen i framtiden ska ha en rik ryggsäck med olika strategier för att kunna klara sig i samhället där det uppstår konflikter.

119 Stina: [...] Men mitt mål är egentligen att när man kommer till skolan ska man ha så mycket strategier och redskap med sig att man ska överleva skolgården utan att bli både mobbad och kränkt [...].

Samma förskollärare menar att dessa strategier behövs för att barnen ska vara trygga i sig själva när det uppstår konflikter. Denna trygghet leder till att barnen vet hur de kan hantera möjliga konflikter.

Förskollärarna anser att de inte fått tillräcklig kunskap om konflikthantering i deras utbildningar. Dock säger en av förskollärarna att det är svårt att få kunskap genom utbildningar då det handlar mycket om hur var och en är som person och vilken syn varje enskild förskollärare har på konflikter. Samma förskollärare menar även att det kan vara svårt att lära sig genom kurser då de oftast är teoretiska. Det gäller för var och en att skapa

sig erfarenheter ute i verksamheten för att kunna bygga sig en kompetens gällande konflikthantering.

212 Lisa: det är väldigt individuellt sen tror jag det är svårt att utbilda sig i konflikthantering, det handlar lite om vem jag är och hur situationen ser ut.

Förskollärarna anser dock att det hade varit betydelsefullt att träna sig på hantering av konflikter genom användning av fiktiva fall. Detta anser de att de kan implementera under deras utbildningsdagar eller på planeringsdagar. Förskollärarnas önskan är att det ska finnas mer personal i verksamheten. Detta skulle kunna utvinna i fler möjligheter för barnen. Genom detta menar förskollärarna att de hade kunnat öva barnen i fler konfliktsituationer och på så vis både främjat och förebyggt dessa.

Det har framkommit ur gruppintervjun att alla förskollärarna var överens om att det är deras ansvar att möjliggöra ett lärande hos barnen om konflikthantering. Detta lärande kunde ske på varierande sätt. Förskollärarna menade på att det var viktigt för att barnen skulle kunna klara sig själva när de kommer upp i skolans värld. De påpekade också att barnen behövde en rik rygsäck med många strategier och redskap för att kunna ta sig an konflikter i framtiden. Genom detta påstod förskollärarna att barnen kunde känna en trygghet i sig själva då de har något att luta sig emot.

Förskollärarna är överens om att uppfattningen av konflikthantering är individuell. Uppfattningen grundar sig i deras erfarenheter och kunskaper som de utvecklat vid tidigare konfliktsituationer i förskolans verksamhet. Förskollärarna ansåg att det var svårt att få kunskap genom teoretiska utbildningar, då de påstod att konflikthantering behöver upplevas praktiskt. De menade att det är något som utvecklas genom hela livets och yrkets erfarenheter.

4.4. Sammanfattande analys

Syftet med denna studie är att undersöka förskollärares uppfattning av konflikthantering i barngruppen. I detta avsnitt analyserar vi resultatet utifrån våra egna tolkningar med utgångspunkt i fenomenografin för att besvara frågeställningarna. Dessa besvaras genom de konflikter som ligger till grund för förskollärarnas uppfattningar av konflikthantering som de sedan skapar sig nya erfarenheter och kunskaper utifrån.

Den fiktiva konfliktsituationen som introducerade gruppintervjun öppnade upp förskollärarnas tankar och åsikter då de fick något att diskutera om. Förskollärarna

menade att det var svårt att hantera en sådan konflikt då de inte hade sett hur konflikten startade. Alla var överens om att de hade försökt bena upp vad som skett och vad som startat konflikten. Om förskollärarna hade sett vad som skett ansåg de att de hade ingripit tidigare för att undvika eskaleringen av konflikten. En förskollärare ansåg att barn ofta har egna lösningar. Alla förskollärarna är eniga om att de hade diskuterat med barnen och utifrån det kommit fram till en eventuell lösning. Vi tolkar det som att förskollärarna är eniga om att de hade försökt stödja barnen i konflikten men att de även hade lämnat utrymme för barnens egna eventuella lösningar. Dock utläser vi det som att de först och främst hade stoppat konflikten då det fanns utrymme för eskalering till en mer fysisk konflikt. Tolkningen av detta är att förskollärarna ingriper så fort de upptäcker att en konflikt eskalerar till fysiskt våld, men att de sedan samtalar med barnen om vad som skett och vad som ligger till grund för konflikten. Detta gör de utifrån vår tolkning i syfte att antingen hantera eller lösa konflikten.

Vi tolkar det som att förskollärarna har olika uppfattningar om begreppet konflikt, men att dessa uppfattningar är snarlika. Detta visar på utifrån fenomenografin att individer tolkar och uppfattar fenomen på olika vis men att det inte finns oändligt med uppfattningar om samma fenomen. Förskollärarna ansåg enligt vår tolkning att en konflikt är något mer svårhanterligt där det behövs en eventuell lösning eller hantering. Dock uttryckte de sig på varierande vis om detta fenomen.

Vi tolkar det som att grunden till förskollärarnas uppfattning är avgörande för hur de förebygger konflikter samt hur de hanterar dessa i barngruppen. Varje förskollärares uppfattning av konflikthantering grundar sig i deras tidigare möten av konflikter i verksamheten. Utifrån dessa skapar de sig nya erfarenheter och kunskaper som de kan använda sig av när det i framtiden uppstår nya konflikter. Det möjliggörs ett lärande ur förskollärarnas olika möten med konflikter där de till exempel "släcker bränder" och endast löser konflikten för stunden. Dessa situationer utvecklar förskollärares kompetens vid hantering av konflikter. Utifrån vårt resultat tolkar vi det som att förskollärarna har en positiv inställning till konflikter och hantering av dessa. Vi utläser det som att förskollärarna ser konflikter som en möjlighet till lärande och utveckling. Utifrån detta kan vi göra tolkningen av att förskollärarna vill ge barnen redskap och verktyg för att de i framtiden ska kunna se möjligheter istället för hinder. Med detta menar vi att vi tolkat det som att förskollärarna vill möjliggöra ett lärande där barnen kan

utvecklas till goda samhällsmedborgare som respekterar andra individer samt deras åsikter och tankar.

En förskollärare utläser vi som positiv till konflikter eftersom förskolläraren gärna sammanför barn som har svårigheter att umgås. Vi tolkar det även som att förskollärarens syn är att konflikter inte ska undvikas utan istället kan utveckla ett lärande hos barnen. Strategin anser vi ger uttryck för ett förebyggande arbete. Dock ger förskolläraren inte själv uttryck för att det är det. Med detta sagt menar vi att förskollärares uppfattning beror på vilken ryggsäck de har med sig från tidigare hantering av konflikter i barngruppen. Ryggsäcken är beroende av vad förskollärarna tidigare mött och upplevt genom sin yrkeserfarenhet, även vilka kunskaper de utvecklat samt hur de skapat nya erfarenheter utifrån dessa. Vi utläser det som att varje förskollärares uppfattning är individuell utifrån detta. Har förskolläraren erfarenheten av att konflikter ska undvikas eller lösas för stunden anser vi att uppfattningen blir annorlunda, än om förskolläraren upplevt en uppfattning av konflikter där de ses som utvecklande. Slutligen menar vi att förskollärarnas uppfattning är viktig för vilken uppfattning barnen utvecklar till konflikter och hur de kan hanteras. Vi menar att desto mer kunskaper och erfarenheter förskolläraren har med sig, ju större lärande kan en konfliktsituation möjliggöra, vilket i sin tur gynnar barnen och deras utveckling.

I det sista avsnittet diskuteras resultatredovisningen, sammanfattande analys och tidigare forskning för att försöka besvara studiens syfte.

5. Diskussion

I det här avsnittet diskuteras resultatredovisningen, sammanfattande analys och tidigare forskning för att besvara studiens syfte, vilket är att undersöka förskollärares uppfattning av konflikthantering i barngruppen.

Utifrån våra verksamhetsförlagda utbildningar har vi fått syn på att det inte finns tillräckligt med reflektionstid för förskollärarna. Det efterfrågas ofta efter mer tid, både inom arbetslaget och enskilt, vilket även Hakvoort och Olsson (2014) samt Larsdotter Bodin (2017) påpekar. Reflektionstiden är enligt oss betydelsefull då vi kan reflektera över vår egen profession samt våra egna inslag i verksamheten. Varje förskollärare behöver få syn på sig själv och sin egen roll i verksamheten samt även kunna hjälpa andra att få syn på deras egen roll. Därför anser vi att reflektionstiden är viktig för att kunna utveckla sin roll som på så vis leder till ökad kompetens. Genom reflektionstiden kan förskollärarna få syn på sin egen roll till konflikthantering. Forskarna menar att det finns ett behov av att diskutera tillsammans med sina kollegor angående konfliktsituationer och hur de kan hanteras. Detta behov visade även vår studies resultatredovisning då förskollärarna inte brukade diskutera varken vad en konflikt är, hur den ska hanteras samt vilken syn de har på konflikter.

Resultatredovisningen visade att förskollärares uppfattning av konflikthantering är avgörande för hur de hanterar möjliga konflikter i verksamheten. Uppfattningen grundar sig i de tidigare konflikter som de mött i förskolans vardag och vilka lärdomar de fått genom dessa. Misstagen de gjort vid dessa situationer mynnar ut i nya strategier till hantering av möjliga konflikter. Det visade även att varje förskollärares erfarenheter och kunskaper som den fått genom tidigare konflikter ligger till grund för deras uppfattning. Ur resultatet framgick det även att förskollärarna ansåg att det var svårt att lära sig hantera konflikter genom en teoretisk utbildning. De ansåg att det behövs praktisk kunskap och erfarenhet för att kunna utveckla sin egen kompetens och uppfattning av konflikthantering. Om förskollärare inte har uppfattningen av att konflikter ska hanteras på bästa möjliga sätt och endast löser konflikter för stunden, till exempel att särskilja barn åt vid fysiska konflikter, anser vi att det finns en risk att barnen inte får ta del av relevanta verktyg som gynnar deras konflikthanteringsförmåga. Förskollärares syn belyser även Hakvoort (2010) som talar om att synen avspeglar sig på barnen och hur de sedan själva hanterar möjliga konflikter i framtiden. Michélsen (2005) belyser också förskollärares

syn, synen är betydelsefull för om barnen ska kunna utveckla ett lärande i en konfliktsituation. Dock visade Michélsens (2005) studie att förskollärarna inte kände sig bekväma i hanteringen av konflikter. Vår studie visade ingen antydning till detta, då förskollärarna tydligt visade att de hanterade konflikter om det behövdes. Detta har vi utifrån resultatet tolkat som beroende av vilka konflikter förskollärarna mött och vilka kunskaper de fått till sig genom dessa. Sammanfattningsvis menar vi att förskollärares uppfattning är avgörande för hur de i praktiken hanterar och utmanar barnen i deras eget lärande om konflikthantering. Detta hävdar även Ellmin (2008) och Kolfjord (2009) då de talar om möjligheter för utvecklande av barns konflikthanteringsförmåga.

Förskollärarna i vår studie var enligt vår tolkning positiva till konflikter och vad konflikter kan möjliggöra. Konflikter uppstår med jämna mellanrum i det dagliga livet, därför anser vi att det är betydelsefullt att redan från början möta dessa och få syn på hur de kan hanteras så att lärandet kan påbörjas. Det handlar om att barnen på ett tidigt stadium ska få redskap och verktyg med sig i hur konflikter kan hanteras, detta är till stor del förskollärares ansvar. Utas Carlsson (1999) belyser vikten av att barn redan i förskoleåldern behöver möta konflikter så att de tidigt utvecklar ett lärande i hanteringen av dessa. Förskollärarna i vår studie visade också på vikten av att barn ska möta konflikter tidigt i deras liv. Genom detta kan de ha utvecklat och samlat på sig redskap och erfarenheter så att de själva kan hantera konflikter de möjligen stöter på. För att barnen ska kunna utveckla detta behövs det enligt Thornberg (2013) en kompetent förskollärare som ser möjligheter inom konflikter och att dessa kan utmynna i ett lärande.

Vår resultatredovisning visade att förskollärarna ville ge barnen redskap för hur de själva kan hantera konflikter i framtiden. Redskapen kunde sedan enligt förskollärarna mynna ut i ett demokratiskt lärande då barnen får lära sig att respektera varandra och varandras åsikter, vilket även Singer och Hännikäinen (2002) hävdar. Får barnen redskap till utveckling av sin kommunikation möjliggör det enligt vår tolkning att chansen ökar för förståelse för varandras åsikter och viljor. I vårt resultat framgick det att förskollärarna hävdade att konflikthantering handlar om utveckling på många plan, exempelvis individutveckling, samhällsutveckling och grupputveckling. Enligt vår tolkning är detta avgörande för vilken uppfattning de har och vilken utveckling konflikthantering kan möjliggöra för barnen. Sambandet mellan konflikthantering och demokrati har även

Hakvoort och Olsson (2014) kommit fram till i deras studie där de belyser dessa som viktiga beståndsdelar för barns sociala utveckling.

I motsats till Ribaeus (2014) studie visade resultatet av vår studie enligt vår tolkning, att förskollärarna fokuserar på demokrati i hantering av konflikter, då de är tydliga med att barnen ska respektera varandra och varandras åsikter. Vi utläser det som att förskollärarna implementerar utvecklandet av demokrati i situationer där konflikter uppstår och att detta anses som ett naturligt inslag i förskolans verksamhet. Vår tolkning av vårt resultat visar på en motsättning till Ribaeus (2014) studie som synliggjorde ett dilemma när demokrati skulle tillämpas i förskolans verksamhet. Vi vill påstå att skillnaden mellan dessa studier är beroende av vad förskollärarna har för tidigare erfarenheter och kunskaper med sig. Erfarenheterna och kunskaperna påverkar hur förskollärarna tar sig an konflikter och vilka möjligheter de ser med dessa.

Slutligen konstaterar vi att förskollärares uppfattning av konflikter är relevanta, eftersom uppfattningen avgör hur konflikterna hanteras. Vi vill påstå att den avspeglar sig på barnen och att det även är utifrån den som barnen ges möjlighet till användbara redskap i deras framtida möten med konflikter. Vår studie visar tydligt hur avgörande förskollärares uppfattning är av konflikthantering i barngruppen.

Vi har genom denna studie fått nya kunskaper och insikter för hur viktig vår profession är och hur vi tar oss an konflikter i verksamheten. Vi har fått syn på att varje individs tidigare yrkeserfarenhet av konflikter är avgörande för vilka erfarenheter och kunskaper varje individ utvecklar i förhållande till konflikthantering. Det har även gett oss förståelse för att vår teoretiska kunskap måste implementeras i praktiken för att vi ska kunna utveckla vår roll i hantering av konflikter. Under arbetets gång har vi diskuterat och samtalat mycket om konflikter och hur dessa antingen kan hanteras eller lösas. Detta anser vi har stärkt oss i vår framtida yrkesroll som förskollärare.

5.1. Metoddiskussion

Genom valet av kvalitativ metod anser vi att vi fått en liten bild av vad förskollärares uppfattning av konflikthantering kan vara. I gruppintervjun fick vi reda på förskollärarnas egna uppfattningar, erfarenheter och kunskaper om konflikthantering. Detta visar på en hög trovärdighet då vi studerat det som var syftet. Vår tanke var från början att använda oss av anteckningar under gruppintervjun men vi kom fram till att ljudupptagning var

säkrare, eftersom vi genom ljudupptagning kunde spola fram och tillbaka för att lyssna om igen på vad som sades. Hade vi använt oss av anteckningar hade det funnits en risk för förlorat material eftersom vi då inte hade hunnit skriva ner allt som kom fram under gruppintervjun. Detta hade enligt oss kunnat medföra ett mindre resultat där eventuellt viktiga uppgifter gått förlorade, vilket även Denscombe (2009) påpekar. Vi valde även att testa våra intervjufrågor innan själva gruppintervjun genomfördes. Detta anser vi medförde att vi kunde känna oss trygga i frågorna och fick även reda på om frågorna var lättförståeliga.

Den fiktiva konfliktsituationen påverkade möjligtvis respondenternas tankar och uttalanden om deras uppfattningar av konflikthantering i barngruppen. Det finns risk att konfliktsituationen förändrade respondenternas egentliga tanke av konflikthantering och att de istället utvecklade nya tankar som de inte hade från början. Konfliktsituationen kan även möjliggjort ett stöd för respondenterna vilket i sin tur öppnade upp deras tankar till diskussion. Med dett menar vi att konfliktsituationen både kunde förändrat respondenternas tankar men även förtydligat och upplyst dem om dessa.

Valet av gruppintervju framkom under arbetets process. Först hade vi valt enskilda intervjuer som metod men ändrade oss då vi insåg att gruppintervju kunde öppna upp för fler tankar hos respondenterna. Genom detta fick de ta del av varandras tankar och samspela. Denna metod förespråkar Holme och Solvang (1997) som belyser gruppintervju när syftet är att få ett samspel mellan parterna. Enskilda intervjuer hade kunnat minska studiens resultat då det inte funnits möjlighet för respondenterna att ta del av varandras tankar. När det finns möjlighet till detta vill vi hävda att varje respondents tankar utvecklades genom de andra respondenternas tankar. Dock kan gruppintervju även hämma respondenternas åsikter då de påverkas av de andras åsikter och är mer benägna att hålla med varandra. Vid en enskild intervju kan respondenten bara förhålla sig till sig själv och möjligen utveckla sina egna tankar utan att påverkas av andras. Därav kan vi inte vara säkra på att studien har hög trovärdighet då respondenterna möjligen påverkades av varandras åsikter. Hade vi intervjuat några andra förskollärare hade vi möjligen fått andra resultat utifrån deras uppfattningar av konflikthantering.

Studien är relativt liten på grund av begränsningen av tid för examensarbetet. Därför kan inte en generalisering av att alla förskollärare har samma uppfattning av konflikthantering i barngruppen göras. Om mer tid funnits hade det kunnat göras en större studie där fler

respondenter medverkat. Då hade även observationer kunnat genomföras för att få syn på hur förskolläraernas uppfattning synliggjordes i praktiken. Detta hade medfört en högre trovärdighet och ett rikare resultat.

5.2. Fortsatt forskning

Det hade varit intressant att utveckla studien genom både fler gruppintervjuer samt observationer där det även hade kunnat synliggöras hur förskollärarna gör i praktiken i konflikthanteringssituationer. På detta sätt hade det synliggjorts både vad förskollärarna säger att deras syn är men även hur de faktiskt gör i praktiken. Konflikter uppstår dagligen i förskolan och därför anser vi att det hade varit spännande med vidare forskning kring ämnet.

Referenslista

- Dahlgren, Lars Owe & Johansson, Kristina. (2015). Fenomenografi. I Fejes, Andreas & Thornberg, Robert (red.) *Handbok i kvalitativ analys*. Stockholm: Liber. ss. 162-175.
- Denscombe, Martyn. (2009). *Forskningshandboken – för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*. Lund: Studentlitteratur.
- Ellmin, Roger. (2008). *Konflikthantering i skolan – den andra baskunskapen*. Stockholm: Natur och Kultur.
- Friberg, Birgitta (2015) Grundläggande konfliktkunskap. I Hakvoort, Ilse & Friberg, Birgitta (red.) *Konflikthantering i professionellt lärarskap*. Malmö: Gleerups. ss. 57-90.
- Hakvoort, Ilse. (2010). The conflict pyramid: a holistic approach to structuring conflict resolution in schools. *Journal of Peace Education*. 7(2), ss. 157-169.
- Hakvoort, Ilse. (2015) Skolans uppdrag och konflikthantering. I Hakvoort, Ilse & Friberg, Birgitta (red.) *Konflikthantering i professionellt lärarskap*. Malmö: Gleerups. ss. 21-56.
- Hakvoort, Ilse & Friberg, Birgitta (2015) Inledning. I Hakvoort, Ilse & Friberg, Birgitta (red.) *Konflikthantering i professionellt lärarskap*. Malmö: Gleerups. ss. 13-19.
- Hakvoort, Ilse & Olsson, Elizabeth. (2014). The School's Democratic Mission and Conflict Resolution: The Voices of Swedish Educators. *Curriculum Inquiry*. 44(4), ss. 531-552.
- Holme, Idar Magne & Solvang, Bernt Krohn. (1997). *Forskningsmetodik: om kvalitativa och kvantitativa metoder*. 2 uppl. Lund: Studentlitteratur.
- Jenkins, Sandy., Ritblatt, Shulamit & Mc Donald, Jeffrey S. (2008). Conflict resolution among early childhood educators. *Conflict Resolution Quarterly*. 25(4), ss. 429-450.
- Johansson, Eva & Emilson, Anette. (2016). Conflicts and resistance: potentials for democracy learning in preschool. *International Journal of Early Years Education*. 24(1), ss. 19-35.
- Jordan, Thomas. (2015). *Konflikthantering i arbetslivet: förstå, hantera, förebygg*. Malmö: Gleerups Utbildning.
- Kolfjord, Ingela. (2009). Alternativ konfliktthantering: Hur kamratmedling kan påverka elevers relationsskapande. *EDUCARE*. 2(3), ss. 119-135.

Larsdotter Bodin, Ulrika. (2017). *Förskollärares yrkeskunnande: Förskollärares erfarenheter av praktiskt handlande i pedagogisk verksamhet*. lic.-avh. Mälardalen: Mälardalens Högskola.

Löfdahl, Annica. (2014). God forskningsed – regelverk och etiska förhållningssätt. I Löfdahl, Annica., Hjalmarsson, Maria., Franzén, Karin (red.) *Förskollärares metod och vetenskapsteori*. Stockholm: Liber. ss. 32-43.

Marton, Ference & Booth, Shirley. (2000). *Om lärande*. Lund: Studentlitteratur.

Michélsen, Elin. (2005). *Samspel på småbarnsavdelningar*. Stockholm: Liber.

Nationalencyklopedin, konflikt

<http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/konflikt>, (hämtad 2017-11-07).

Ribaeus, Katarina. (2014). *Demokratiuppdrag i förskolan*. Diss. Karlstad: Karlstad Universitet.

Rosenberg Kimblad, Anette. (2009). *Att arbeta med konflikthantering: implementering och undersökning av en form av fokusgruppsamtal i skolan*. Magisteruppsats. Sektionen för hälsa och samhälle. Halmstad: Högskolan i Halmstad.

Singer, Elly & Hännikäinen, Maritta. (2002) The Teacher's Role in Territorial Conflicts of 2- to 3- Year-Old Children. *Journal of Research in Childhood Education*. 17(1), ss. 5-18.

Skolverket. (2010). *Läroplan för förskolan Lpfö 98*, reviderad 2010. Stockholm: Skolverket.

Thornberg, Robert. (2013). *Det sociala livet i skolan: Socialpsykologi för lärare*. 2 uppl. Stockholm: Liber.

Utas Carlsson, Karin. (1999). *Violence prevention and conflict resolution – A Study of Peace Education in Grades 4-6*. Diss. Malmö: Department of Educational and Psychological Research, Malmö School of Education.

Vetenskapsrådet. (2002). *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. Stockholm: Vetenskapsrådet. Tillgänglig online:

<http://www.codex.vr.se/texts/HSFR.pdf> [hämtad 2017-09-07].

Bilaga 1

Missivbrev

Hej!

Vi heter Ida Svensson och Malin Vallin och läser till förskollärare på Högskolan Kristianstad. Vi går vår sjunde termin och ska göra vårt examensarbete. Vi är intresserade av förskollärares syn på konflikthantering i barngruppen. Vi kommer att göra en kvalitativ studie, vilket betyder att vi vid ett tillfälle kommer att genomföra en gruppintervju tillsammans med tre förskollärare på samma förskola. Gruppintervjun kommer att spelas in med ljudupptagning och anteckningar. Ni har rätt att avbryta er medverkan när ni vill utan att behöva förklara varför. Det insamlade materialet kommer enbart användas i detta projekts syfte. Ni som deltar kommer att vara anonyma, det vill säga förskolan och förskollärarnas namn kommer inte att benämnas. I resultatdelen kommer era namn att vara fiktiva. Detta val har vi gjort för att skydda er identitet och risken att kunna spåra vilka ni är som deltagit i studien.

När vårt examensarbete är färdigt kommer det att publiceras i Diva, Digitala Vetenskapliga Arkivet, vilket är en söktjänst samt ett öppet arkiv för forskningspublikationer och studentuppsatser.

Vid frågor eller funderingar kontakta gärna oss eller vår handledare.

Jag har tagit del av informationen och vill gärna delta i studien.

Underskrift

Namnförtydligande

Med vänliga hälsningar

Ida Svensson

0706-146923

ida.svensson0018@stud.hkr.se

Malin Vallin

0703-277764

malin.vallin0040@stud.hkr.se

Handledare: Elisabet Radeklev, 044-2503323, elisabet.radeklev@hkr.se

Bilaga 2

Gruppintervjufrågor

- Uppkommer liknande händelser hos er? Hur hanterar ni dessa?
- Vad anser ni att en konflikt är?
- Har ni på något sätt diskuterat inom arbetslaget vad en konflikt är?
- Samtalar ni i arbetslaget om konflikter i barngruppen? På vilket sätt?
- Hur ofta uppkommer konflikter i verksamheten enligt er?
- Kan ni berätta om en vanligt förekommande konflikt i barngruppen?
- Vad är er roll i konfliktsituationer?
- Vad är er syn på konflikter? Anser ni att de är positiva eller negativa? På vilket sätt?
- Har ni någon gemensam syn i arbetslaget på konflikter och hur de kan hanteras?
- Använder ni någon speciell metod för konflikthantering? Vilken/vilka då? Kan ni ge något exempel på hur metoden används?
- Arbetar ni förebyggande med konflikter? På vilket sätt? Kan ni förklara hur?
- Har ni genom er förskollärarytbildning fått någon kunskap om konflikthantering? Hur upplevde ni den?
- Har ni fått möjlighet att gå någon kurs i konflikthantering sen ni började jobba?
- Anser ni att ni fått tillräckligt med kunskap om konflikthantering eller skulle ni vilja ha möjlighet till mer? Vad är det i så fall ni saknar?

Bilaga 3

Den fiktiva konfliktsituationen som inledde gruppintervjun.

Två barn, Lisa och Kalle sitter och leker med lera. Kalle tycker att han har mindre lera än Lisa. Kalle frågar Lisa om han kan få lite lera av henne. Lisa svarar inte.

Kalle leker vidare men frågar igen efter en stund. Lisa tittar först på honom men säger sedan tyst nej. Kalle säger till Lisa att hon har mycket mer lera än honom och att det är orättvist. Lisa svarar inte. Kalle börjar bli irriterad och tar tillslut en bit lera som Lisa byggt en snögubbe av.

Lisa vrålar ”NEJ, du tog sönder min snögubbe” och sliter tillbaka lerbiten. Då börjar Kalle gråta och skrika att det är orättvist. Kalle slår Lisa. Lisa slår tillbaka. Kalle skriker till Lisa att hon är dum och inte får komma på hans kalas. Då börjar Lisa slå ännu hårdare på Kalle och skrika lika högt tillbaka.

Hur hade ni hanterat denna situation?